

Geachte Raadsleden, College en Statenleden, Besturen en Burgers in algemene zin; [Link](#)

Met de beste wensen voor 2025 en verder, vragen wij u het onderstaande per direct in te voeren en te effectueren en dit in het belang van de inwoners van uw gemeente. Wij begrijpen uw verbazing.

Een korte schets;

Eind 2022 hebben wij uw aandacht gevraagd voor de voedselvoorziening van de inwoners aangezien deze ernstig onder druk staat. De gestegen prijzen van het voedsel zijn problematisch. En niet alleen dat. De algehele beschikbaarheid van voeding (een mensenrecht nota bene) staat onder druk.

Daarbij is de (on)beschikbaarheid van voeding niet het enige probleem. Energie is niet meer te betalen voor mensen en er is meer. Onze NAVO chef Rutte betoogt dat er een grootschalige oorlog op komst, 'ons geestelijk daarop moeten voorbereiden', met alle gevolgen van dien. En er is een enorm tekort in uw begrotingsplannen richting 2026. Het Ravijnjaar. Ofwel; in algemene zin staat het voortbestaan van uw gemeente en dat van de provincies op de tocht.

Vervolgens;

In 2023 stuurden wij u een update met een nieuw verzoek werk te maken van lokale voedselvoorziening. Denk ook bijvoorbeeld aan de beschikbaarheid van drinkwater. Deze voorziening is niet goed geregeld ondanks hevige regenval.

Er wordt steeds vaker over de rug van burgers besloten tot grotere uitgaven met de consequentie dat stijgende huren en hogere vaste lasten de burger op de knieën werpen en in de financiële problemen brengen. De gemeente heeft, in ieder geval tot op zekere hoogte, de mogelijkheden om deze gedupeerden te compenseren. Het indirecte gevolg daarvan is echter dat de gemeente feitelijk gezien de kassen/winstcijfers van het grote bedrijfsleven vult en zelf leegloopt.

Hoewel dit nu de praktijk is houdt een gemeente dit niet lang meer vol. Op den duur zal de gemeente failliet gaan en hierdoor een hele pijnlijke keuzes moeten maken in wat doorgang gaat vinden en wat niet. Gelukkig is dit niet geheel onontkoombaar. Hieronder zullen wij een aantal stappen schetsen die zeker genomen zullen moeten worden:

- **Lokale energieorganisatie:** De [Gemeente Meppel](https://www.meppelenergie.nl) laat zien dat een zelfstandige energiebedrijf beginnen mogelijk is (<https://www.meppelenergie.nl>). Dit geeft een andere prijsstelling en zorgt voor een actieve betrokkenheid van burgers bij de energievoorziening. Dit is positief voor de gemeente aangezien zij minder hoeft bij te springen. Neem bijvoorbeeld het debacle dat het zorgverzekeringsstelsel is. Wat ooit begonnen is als een verbetering op het oude stelsel is nu duur en ineffectief. Hierdoor moet de gemeente in tal van situaties bijspringen. Bovendien is het ook ten nadele van de burger; de vrije keuze en wachtrijen in de zorg. Ofwel, een gemeente kan een hoop zelf en hoeft dus niet (volledig) afhankelijk te zijn van externe instanties.
- **Schaarste en stijgende prijzen:** De 'primaire levensbehoeften' - wonen, voeding, kleding, huisraad, energie, water – worden wereldwijd schaarser en duurder. Voor veel mensen zijn ze zelfs vrijwel niet of nauwelijks meer te betalen. Ook in uw gemeente is dat merkbaar, zeker nu de gemeentebudgetten verder onder druk komen te staan. Ofwel, in 2026 stijgt het water tot de lippen voor de gemeenten. Het wordt alleen maar erger.
- **Toename van mensen in armoede:** Doordat de kosten stijgen en middelen tekortschieten, komen steeds meer mensen in financiële problemen. Denk aan woningen die niet meer hersteld kunnen worden door gebrek aan geld. Hierdoor zijn de geëiste renovaties en de verbetering van het energieverbruik van de woning niet meer mogelijk. Hier zijn echter eenvoudige oplossingen voor. Denk aan het isoleren met natuurlijke materialen en Tinyhouses bouwen. Het hergebruiken en lokaal verwerken van bio-grondstoffen, zoals isolatiemateriaal, in plaats van het te verbranden.
- **Geld en waarde anders organiseren:** In een lokaal, zelfvoorzienend systeem wisselen mensen waarde uit zonder altijd te vertrouwen op de traditionele financiële sector. Het anders organiseren van geld en waarde nodigt uit tot creativiteit en samenwerking. Het bevordert niet alleen een lokale economie, maar draagt ook bij aan onderlinge verbinding en veerkracht in de gemeenschap. Geld is een problematische en niet accurate omschrijving van waarde. Natuur, materialen, gezondheid en geluk zijn betere manieren om waarde te meten. Met een tekort aan geld voor vele mensen een belangrijke voorziening!

Dit vraagt een opstelling en keuze van u Neem een besluit tot Vrede en Leefbaarheid Ecovrede

De praktische handvatten bieden wij u om te zorgen dat uw bevolking kan eten en blijft leven in tijden van oorlog en recessie. **De tijd die u hebt is kort.** Maximaal vier jaar als we de Nieuwe voorzitter van de NAVO Mark Rutte mogen geloven. 'Ons geestelijk gaan voorbereiden op een oorlog met Iran, Rusland, China en Noord Korea' is zijn boodschap. U kunt zeker een inschatting maken van wat een oorlog met zich mee brengt. Er komen genoeg afschuwelijke beelden uit de Palestijnse gebieden, Iraq en meer recente. Er is niets meer en mensen gaan dood. U kunt het dagelijks zien en kent het van de beelden uit de tweede wereldoorlog en tachtig jaar herdenking.

Dat wil zeggen; geen eten meer, geen verwarming, geen drinkwater, geen kleding en een enorme humanitaire crisis met vele doden. De beelden van wat de Palestijnen meemaken in de Nederlandse straten.

Wij hebben Defensie officieel verzocht aan te geven hoeveel mensen er in Nederland blijven leven in de geplande oorlog gezien het feit dat de NAVO deze oorlog (en meerderen) binnenkort wil starten. Wij nodigen zowel U als Gemeente als de Provincie uit die praktische vragen te stellen aan hen en aan de slag te gaan met een andere economie. Via de [link](#) onderaan deze pagina komt u op onze downloadpagina en kunt u een aantal praktische voorbeelden vinden en de brief die wij stuurden aan defensie downloaden. Die kunt u als voorbeeld gebruiken voor een eigen brief liefst namens de voltallige gemeenteraad en Provinciale staten en Gedeputeerde Staten. Een verzoek tot Vrede. De burger centraal. Gezondheid, welbevinden en samenwerken met de Natuur als uitgangspunt en nieuwe werkwijze.

Voedsel, Drinkwater, Energie, Wonen, Natuurontwikkeling, Samenwerken Lokale organisatie

Dit alles vraagt om een andere werkwijze:

- Niet langer je afhankelijk stellen, of maken, van grote multinationale bedrijven.
- Versneld gronden beschikbaar stellen voor lokale initiatieven.
- Lokaal voorzieningen (liefst in de eigen wijk) organiseren waarbij aandachtspunt is dat transport grotendeels gaat wegvallen met prijzen die stijgen of zelfs wegvallende brandstoftoelevering.
- De bevolking vergrijsd met een grotere zorgbehoefte. Die is nu al haast niet meer te vervullen en dit wordt onderschat. De lokale gezondheid en zelfredzaamheid van burgers moeten worden bevorderd en tools voor gezond leven moeten worden aangeboden.
- Natuur moet meer ruimte en aandacht krijgen. Denk aan natuur op daken, plantsoenen, akkerbouw en bedrijfsterreinen, natuurontwikkeling. Daarnaast moet er ook meer aandacht naar natuurherstel en regeneratie.
- Lokale bouw die duurzaam, recyclebaar en betaalbaar is. Percelen moeten ook toegewezen kunnen worden voor ecologische laag geprijsde, (zelf) bouw die eenvoudig en zelfvoorzienend kan worden gerealiseerd.
- Woning - Corporaties aanspreken op hun verantwoordelijkheden ten opzichte van de samenleving.
- De samenleving gaat voor! Baseer hier het onderwijs op zodat de toekomst van onze kinderen en de samenleving als geheel gelukkig en gezond is en zij de juiste handvatten krijgen om aan de slag te gaan.

Wij nodigen u uit een en ander, versneld, te besluiten en concreet te maken in uw gemeente en te beseffen dat u heel weinig tijd hebt. Het gaat om handvaten en bewustzijn! Dat is alles. **Maak deze onderwerpen graag tot gespreksonderwerp in uw (raads-)vergadering en zet deze om in concrete lokaal toepasbare besluiten en communiceer die met de bevolking en laat het belang ervan zien!**

Wij nodigen u uit uw woonomgeving uit te roepen tot een locatie van Vrede en Medemenselijkheid, Ecovrede. Dit in een nieuwe samenwerking met de Natuur, de basis van onze samenleving en gezondheid.

Wij bieden en vragen u ;

Een workshop ten aanzien van de verschillende onderwerpen

Een lezing of gastles

Een rondleiding in een andere samenleving

Een vijfhonderd online pagina's beschikbaar rondom deze onderwerpen
transitiemodellen in schetsen en praktische handvatten

Over onze organisatie; ontstaan uit een transitie vraag voormalig militair terrein, zodoende onze naam Ecovrede, nu vijftien jaar geleden, helpen wij wie dat nodig heeft, werken aan duurzaamheid, voedselbossen en gezondheid en bovenal bewustwording van de unieke kwaliteiten van de Mens en zijn harmonie en verbondenheid met de Natuur en hoe belangrijk, centraal die is.

www.ecovrede.nl geeft u meer informatie

Wij hebben een WOO verzoek ingediend bij Defensie en doen dat, bij deze brief, ook bij uw organisatie
Wij willen graag van u weten, in het lands- en ieder individueel belang, wat uw communicatie met Defensie en voornemens van Defensie zijn geweest tot zover en ontvangen die teksten, besluiten en overleggen in de vorm van notulen en verslagen, en ontvangen die graag van u op ons onder deze brief aangegeven mail – of postadres.

Inhoudelijk WOO verzoek;

Denkt u aan de laatste twee jaar met name en relevante documenten ten aanzien van voornemens to oorlog of aanleg Defensierterreinen van eerder tot vijfentwintig jaar geleden het begin van deze eeuw. Wat is u gevraagd, wat is uw antwoord geweest, wat zijn uw voornemens als organisatie, wat heeft Defensie van u geëist of opgelegd aan u met welke motivatie en onderbouwing en aan wie gericht binnen uw organisatie is dat gedaan en hoe loopt dat? Krijgen wij zo een juist antwoord gezien onze brief en vragen of moet er nog iets bij? Dat horen wij graag van u.

Wij vragen u om openheid richting uw eigen bevolking en keuzes te maken die de samenleving goed doen in de komende tijd in praktische vormen. Op onze website bieden wij u een ethische code om intern te gebruiken.

Wij horen graag van u en zijn beschikbaar voor overleg en toelichting. Een workshop of inspreken zijn ook mogelijk.

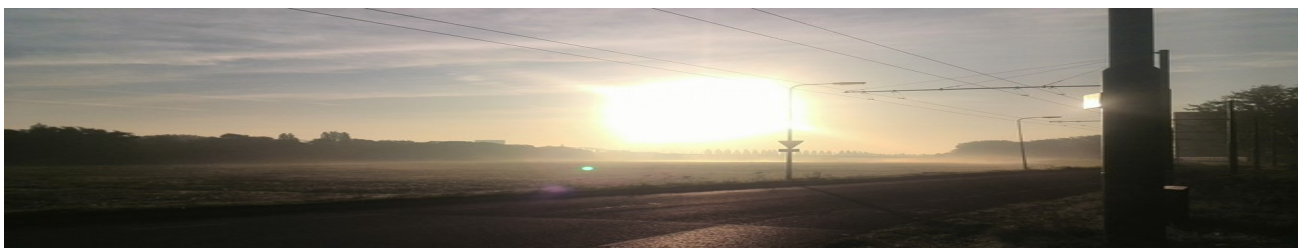
Met vriendelijke groeten voor nu en hartelijk dank voor uw aandacht tekenen wij

Team Ecovrede Woordvoerders zijn; [REDACTED]

Tel; [REDACTED] **Postbus 60051 6800 JB Arnhem**

Internet: www.ecovrede.nl en;

Hier: <https://ecovredemedia.org/ecovredemedia-evm-gemeenten-en-provincie/> vindt u de praktische teksten, downloads en meer informatie

Ecovrede
Postbus 60051
6800 JB Arnhem

Onderwerp	Woo-besluit
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	2025-035451
Dienst	REOB
Sector	GES SSJ
Contact	14 058
WhatsApp	
Bijlagen	Bezwarenbijsluiters en documenten
Datum	11 juni 2025

Geachte heer/mevrouw,

Per brief d.d. 7 februari 2025 heeft u met een beroep op de Wet open overheid (Woo) aan de gemeente Leeuwarden verzocht om verstrekking en openbaarmaking van informatie. U verzocht om alle relevante documenten ten aanzien van voornemens tot oorlog en aanleg van Defensieterrein. Op 31 maart 2025 heeft u vervolgens het verzoek gespecificeerd. Samengevat bent u op zoek naar de voornemens van Defensie, onze communicatie met Defensie en interne besluitvorming met betrekking tot voornemens tot oorlog en de aanleg van Defensieterrein. Ook wilt u weten hoe de natuur en de burgers worden betrokken bij de processen.

Zoekslag

Onze zoekslag naar documenten die onder ons rusten en binnen de reikwijdte van het verzoek vallen hebben documenten opgeleverd. Het gaat om 3 e-mails, 2 opleggers voor overleggen, 1 collegevoorstel en 2 brieven naar Defensie. Wij hebben geen specifieke documenten over hoe de natuur en de burgers worden betrokken bij de processen. Wij hebben tevens geen documenten met voornemens tot oorlog.

Ook kunt u informatie vinden met betrekking tot uw verzoek op:
<https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie>

Derde belanghebbenden

Er is een derde belanghebbende betrokken bij het verzoek om de openbaarmaking van onderhavige documenten. Wij hebben Defensie in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op ons voornemen tot openbaarmaking van informatie. Wij hebben een zienswijze ontvangen. Hierin wordt verzocht om de functieomschrijving van de werkzame personen bij Defensie te anonimiseren. Wij hebben de zienswijze overgenomen.

Besluit

Wij hebben besloten om de documenten in gedeeltelijk geanonimiseerde vorm openbaar te maken. De bescherming van persoonsgegevens weegt voor ons zwaarder dan het belang van openbaarmaking van deze gegevens. Tevens hebben wij besloten om de bijlagen bijbehorend bij de e-mails niet te openbaren.

Persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder e van de Woo zijn gegevens o.a. namen, directe telefoonnummers, e-mailadressen en handtekeningen van personen niet zijnde leden van ons college, bijvoorbeeld medewerkers van onze organisatie, onleesbaar gemaakt. Deze personen treden naar de aard van hun werkzaamheden niet in de openbaarheid. Ook zijn namen en andere persoonsgegevens aangetroffen in de verzochte documenten zoals rechtstreekse e-mailadressen, rechtstreekse telefoonnummers, parafen, handtekeningen en adressen. Ook deze zijn onleesbaar gemaakt.

De functieomschrijving van de werkzame personen bij Defensie zijn ook op grond van dit artikel geanonimiseerd.

Naar onze mening weegt het belang van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen zwaarder dan het belang van openbaarheid. Wij wijzen daarbij op vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer verzet zich tegen openbaarmaking van namen en contactgegevens van medewerkers binnen en buiten de organisatie die niet wegens hun functie in de openbaarheid treden, tenzij de indiener van het desbetreffende Woo-verzoek aannemelijk heeft gemaakt dat het belang van de openbaarheid in een concreet geval zwaarder weegt. Van dit laatste is niet gebleken.

Goed functioneren van de Staat

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder i van de Woo zijn de bijlagen bijbehorend bij de e-mails niet geopenbaard. Openbaarmaking van informatie blijft achterwege wanneer het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen, zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Omdat het proces met betrekking tot het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie nog niet in zijn geheel is afgerond, is het van belang dat deze gegevens nog niet openbaar gemaakt zullen worden. Bij openbaarmaking daarvan zou het goed functioneren van de Staat worden geschaad. Gelet hierop zijn wij van mening dat het belang van de bescherming van de procespositie van de Staat zwaarder weegt dan het belang van de openbaarmaking ervan.

Indien u het niet eens bent met dit besluit kunt u daartegen bezwaar maken. Wij verwijzen u kortheidshalve naar de bezwarenbijsluiter bij dit besluit.

Mocht u vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit besluit, dan verzoeken wij om eerst contact op te nemen via bovenstaand telefoonnummer.

Wij vertrouwen erop, dat wij u voor nu voldoende hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens dezen

Almar Dam,
Teamleider Strategische Staf en Juristen

Onder deze brief treft u geen handtekening aan. Meer informatie:
<https://www.leeuwarden.nl/digitalepost>

BIJLAGE 1 Bezwaar maken

Bent u het niet eens met dit besluit?

Dan kunt u bezwaar maken. Dit doet u door binnen zes weken na de verzenddatum van dit besluit een brief (een 'bezwaarschrift') naar ons te sturen. In deze brief staan in ieder geval:

- a. uw naam en adres;
- b. de datum waarop u de brief heeft geschreven;
- c. tegen welk besluit u bezwaar maakt;
- d. het kenmerk/nummer van het besluit;
- e. de reden van uw bezwaar;
- f. uw handtekening.

U kunt het bezwaar digitaal indienen via www.leeuwarden.nl/bezwaarschrift of schriftelijk door het bezwaar te sturen naar de gemeente Leeuwarden, Postbus 21000, 8900 JA in Leeuwarden.

Besluit uitstellen?

Bij spoedeisende zaken kunt u vragen het besluit tijdelijk uit te stellen. Dit doet u door een 'voorlopige voorziening' aan te vragen bij Rechtbank Noord-Nederland. Hier zijn kosten voor u aan verbonden. Uiteraard is het aan de rechter om te beslissen of het besluit wel of niet kan worden uitgesteld. U kunt ook digitaal een verzoek om een voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk voor de precieze voorwaarden op de genoemde site.

Gearchiveerd: dinsdag 29 april 2025 09:39:04

Van: [REDACTED]

Verzonden: Wed, 16 Apr 2025 06:45:45

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: FW: informatie t.b.v. ambtelijke voorbespreking NPRD 24 februari

Urgentie: Normal

Precisie: None

Van: [REDACTED]@mindef.nl

Verzonden: vrijdag 14 februari 2025 20:08

Aan: [REDACTED]@fryslan.frl; [REDACTED]@defryskemarren.nl;

[REDACTED]@sudwestfryslan.nl; [REDACTED]@fryslan.frl; [REDACTED]@heerenveen.nl

Onderwerp: RE: informatie t.b.v. ambtelijke voorbespreking NPRD 24 februari

Allen,

Bedankt voor het geduld, het heeft helaas wat langer moeten duren dan we hadden gehoopt maar is het gelukt. Hierbij stuur ik jullie de documenten toe ter voorbereiding van de ambtelijke voorbespreking van het bestuurlijk overleg van 7 maart. **Belangrijk is dat de stukken beschikbaar worden gesteld onder de voorwaarde van vertrouwelijkheid.**

PlanMER resultaten:

Via onderstaande link (is 4 weken geldig) en wachtwoord kunnen jullie de documenten inzien. Per provincie wordt deel B van de planMER gedeeld, hoe kom je van veel locaties naar de voorkeursalternatief (VKA) voor die behoeften (die onderzocht werden in de provincie). Indien een VKA in de provincie valt wordt ook deel A (alle rapporten) gedeeld.

Hierbij de downloadlink voor Provincie Friesland:

Belangrijk is dat de stukken beschikbaar worden gesteld onder de voorwaarde van vertrouwelijkheid.

Het wachtwoord betreft

Tijdslijn:

Bijgevoegd ook een nieuwe versie van de tijdslijn voor het programma. Deze zullen wij op korte termijn zelf publiceren en delen met betrokkenen.

Agenda:

Bijgevoegd de agenda voor de ambtelijke voorbespreking op 24 februari van 10:00 – 11:30 op het Provinciehuis in Leeuwarden.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik het graag.

Voor nu een noflik wykein,

Gr

[REDACTED]

[REDACTED]

Ministerie van Defensie

Bestuursstaf | Directoraat Generaal Beleid | Directie Materieel, Leefomgeving, Vastgoed en Duurzaamheid

Plein 4 | 2511CR Den Haag | [REDACTED]

Postbus 20701 | 2500ES Den Haag

Mobiel: [REDACTED] [\[REDACTED\]@mindef.nl](mailto:[REDACTED]@mindef.nl)

Gearchiveerd: dinsdag 29 april 2025 09:39:09

Van: [REDACTED]

Verzonden: Wed, 16 Apr 2025 06:52:01

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie - concept stukken t.b.v. bestuurlijk overleg 17 oktober

Urgentie: Normal

Precisie: None

Van: [REDACTED]@mindef.nl

Verzonden: woensdag 2 oktober 2024 15:24

Aan: [REDACTED]@mindef.nl; [REDACTED]

Onderwerp: Re: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie - concept stukken t.b.v. bestuurlijk overleg 17 oktober

U ontvangt niet vaak e-mail van [REDACTED]@mindef.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

De alternatieven die we onderzoeken zijn inderdaad beperkt tot uitbreiding op Leeuwarden en Volkel OF toevoegen 1 extra vliegveld OF het extra toevoegen van 2 vliegvelden. Daarom onderzoeken we bij alle alternatieven de effecten van 2300 en 1150 sorties bovenop het bestaande/geplande gebruik.

Bijvoorbeeld de Provincie Overijssel heeft gevraagd om Twente Airport in het onderzoek te betrekken, voor een functie als reserveveld (500 sorties), maar voor een goed vergelijk hebben we gezegd dat we ook voor dit vliegveld nu rekenen met 2300 en 1150 sorties. Dit maakt het onderzoek en daarmee ook de effecten uitvoerbaar en zijn de alternatieven op gelijke waarde met elkaar te vergelijken.

Dat er velerlei configuraties mogelijk zijn ben ik met je eens, maar daarvoor laten we ons ook graag voeden met de uitkomsten van het onderzoek. Spreiding van hinder is zeker iets waar we naar kijken. Maar ook relevant is de voorkeur van de krijgsmacht. Want spreiden over alle alternatieven nu benoemd in het onderzoek, heeft ook operationele maar ook financiële consequenties.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik het graag.

Gr, [REDACTED]

Van: [REDACTED]@mindef.nl>

Datum: woensdag 2 oktober 2024 om 13:50:11

Aan: [REDACTED]@mindef.nl>

Cc: [REDACTED]@leeuwarden.nl>

Onderwerp: RE: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie - concept stukken t.b.v. bestuurlijk overleg 17 oktober

Hi [REDACTED]

Kan jij van een antwoord voorzien m.b.t. behoefte 8?

Gr

Van: [REDACTED]@leeuwarden.nl

Verzonden: woensdag 2 oktober 2024 13:46

Aan: [REDACTED]@mindef.nl

Onderwerp: RE: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie - concept stukken t.b.v. bestuurlijk overleg 17 oktober

Goedemiddag [REDACTED]

Nog een korte vraag nav ons overleg gistermiddag. [REDACTED] gaf aan dat de extra ruimte voor jachtvliegtuigen in de MER wordt beoordeeld over alles op 1 locatie (2300 sorties) of verdeeld over 2 x 1100 sorties. In de NRD staat dat overigens veel ingewikkelder verwoord. Hij gaf ook aan dat als verdeling over 2 locaties niet kan dat dan alles op 1 komt locatie komt. Dat is eigenlijk omgekeerd en levert in plaats van spreiding van de lasten veel extra hinder voor de uiteindelijk gekozen locatie. Met een hoog risico dat toch alles op Leeuwarden terecht komt. Nav zienswijzen zijn wel Eelde, Twenthe en Lelystad toegevoegd als alternatieve locaties. Waarom is er ook niet gekozen voor een alternatief/variant van spreiding van 2300 sorties over meerdere locaties, bijv 4 x 550 oid, om de pijn anders te verdelen.

Mvg

Van: [REDACTED]@mindef.nl

Verzonden: woensdag 2 oktober 2024 10:17

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie - concept stukken t.b.v. bestuurlijk overleg 17 oktober

Goedemorgen allen,

Na aanleiding van de ambtelijk voorbespreking (voor het bestuurlijke overleg op 17 oktober) met de provincie Friesland van gisteren stuur ik hierbij de documenten toe. Het betreft concept agenda en onderbouwing in de vorm van een presentatie over de eerste resultaten van het onderzoeksbureau ANTEA die we graag met u willen bespreken op 17 oktober in het bestuurlijk overleg. Vraag om vertrouwelijk om te gaan met beide stukken.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Defensie

Bestuursstaf | Directoraat Generaal Beleid | Directie Materieel, Leefomgeving, Vastgoed en Duurzaamheid

Plein 4 | 2511CR Den Haag | [REDACTED]

Postbus 20701 | 2500ES Den Haag

Mobiel: [REDACTED]@mindef.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED]@mindef.nl>

Verzonden: maandag 7 april 2025 10:31

Aan: [REDACTED]@fryslan.frl; [REDACTED]@leeuwarden.nl>

Onderwerp: NPRD conceptrapportage behoefte 8

Goedemorgen,

Poging 6 om het aan de andere kant te krijgen. Uiteraard met de kanttekening van de vertrouwelijkheid van het document.

Als er nog zaken zijn die jullie willen zien laat het even weten (even aangeven welke pagina's vanuit de inhoudsopgave).

Ik hoor graag of het goed is ontvangen.

Gr

[REDACTED]

Ik heb hem nu gecomprimeerd tot 22 mb maar krijg de foutmelding. Kunnen jullie wel boven de 22mb ontvangen?

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: noreply_MSG@mindef.nl <noreply_MSG@mindef.nl>

Verzonden: donderdag 3 april 2025 08:58

Aan: [REDACTED]@mindef.nl>

Onderwerp: E-mail Violation: [Message Size Exceeded] & Deleted - Orig. Subject: NPRD conceptrapportage behoefte 8

Dear user,

a message that you tried to sent has been blocked because of the violation of a policy rule in our e-mail

system:

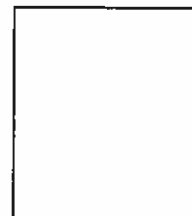
[Message Size Exceeded]
Max 30 Mb

Original headers:

From: [REDACTED]@mindef.nl
To: [REDACTED]@fryslan.frl, [REDACTED]@leeuwarden.nl
Subject: NPRD conceptrapportage behoefte 8
Attachments: 250228 concept onderzoeksrapport nprd - behoefte viii.pdf

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

OPLEGGER portefeuille-overleg Gebiedsontwikkeling

Opsteller:

Telefoonnummer:

Datum vergadering: 8-1-24

Onderwerp: Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

KORTE SAMENVATTING

De internationale veiligheidssituatie is veranderd. De vrede in Noordwest Europa komt onder druk. Defensie krijgt daarom meer materieel, meer mensen en heeft meer ruimte nodig om te oefenen. Dat kan niet alleen in het buitenland, maar moet ook in Nederland. Daarvoor is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) ontwikkeld. Het programma voorziet een ruime afweging van alle behoeftes van Defensie in relatie tot beoogde locaties in het hele land. Daarbij wordt ook naar Fryslân gekeken. Vliegbasis Leeuwarden speelt daar ook een rol bij. Hieronder wordt uitgewerkt wat er kan gaan veranderen en wat daar de mogelijke gevolgen van zijn.

NPRD en proces

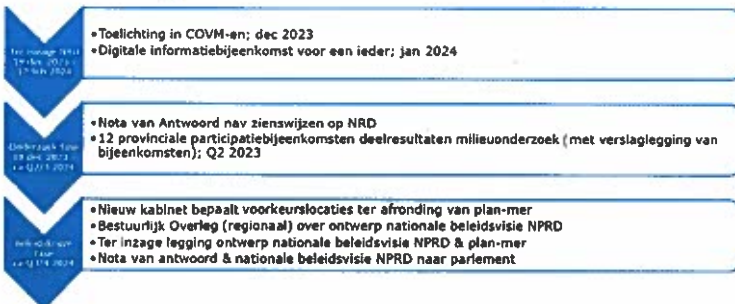
Het proces is gestart met een Notitie Reikwijdte en Detail (NRD) ten behoeve van de plan-milieueffectrapportage die bij het programma wordt gemaakt. Het programma richt zich op 31 lokale behoeftes en 13 bovenregionale behoeftes variërend van een nieuwe kazerne, munitie-opslagcomplexen, baanverlenging op vliegbasis Leeuwarden, meer vliegbewegingen, havencapaciteit tot oefengebied voor o.a. amfibische landingen. Voor de boven regionale behoeftes worden meerdere locaties onderzocht. Hier onder staat uitgewerkt wat voor de vliegbasis Leeuwarden wordt onderzocht. Het NPRD moet leiden tot een afweging van voorkeurslocaties waarop de regering eind 2024 kan besluiten. Daarna volgen afzonderlijke procedures om de ontwikkelingen concreet mogelijk te maken. Voor Leeuwarden een nieuw luchthavenbesluit, wijziging omgevingsplan en vergunningen.

Uitgebreide informatie over het NPRD staat op <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie>

Het NPRD is door de staatssecretaris van Defensie aangekondigd tijdens het bestuurlijk overleg op 4-12 jl op het provinciehuis. Op 19-12 heeft Defensie het programma toegelicht tijdens een informatiebijeenkomst voor leden van de COVM Leeuwarden.

Zienswijzen kunnen worden ingediend tot 12 februari 2024. Het proces in schema hieronder.

Planning plan-mer & nationale beleidsvisie NPRD

Vliegbasis Leeuwarden

Voor de vliegbasis Leeuwarden heeft Defensie de volgende wensen.

-Toename gebruik jachtvliegcapaciteit.

Meer vliegbewegingen door eigen vliegtuigen en vliegtuigen van bondgenoten. Bovenregionale behoefte. Uitbreiding Ke-zone en daardoor beperkingen ruimtegebruik.

- Verlenging korte baan tot volwaardige start/landingsbaan.

Lokale behoefte. Verandering Ke-zone en daardoor beperkingen ruimtegebruik.

- Meer geluidruimte voor het proefdraaien van straalmotoren na onderhoud, ook van vliegtuigen van bondgenoten. Lokale behoefte. Wijziging zone industrielawaai en daardoor beperkingen ruimtegebruik

- Vergroten en juridisch borgen beperkingen gebied

in verband met voorkoming radarverstoring en vliegveiligheid, 15 km rond de basis met een bouwhoogte beperking tot 150 meter. Lokale behoefte. Beperkingen in de fysieke ruimte.

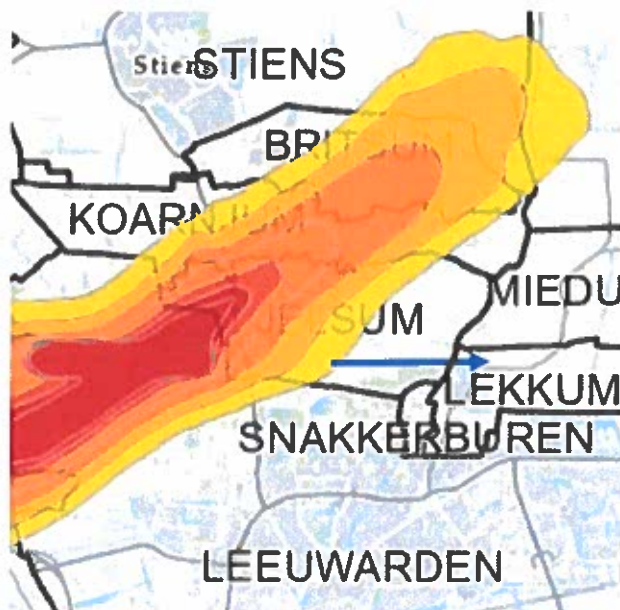
Mogelijke zienswijzen

In deze fase gaat het nog om voornemens die worden op haalbaarheid worden onderzocht. Het detailniveau is nog erg laag en daardoor is het lastig om inhoudelijke zienswijzen te formuleren.

De beoogde veranderingen op en rond de vliegbasis Leeuwarden zullen, als ze allemaal doorgaan, echter hoe dan ook gevolgen hebben voor de direct omwonenden en omwonende in ruimere omgeving rond de basis en ook voor de bruikbaarheid van leefomgeving. Toename van geluidhinder en uitstoot schadelijke stoffen, beperkingen in de fysieke ruimte door uitbreiding Ke-zones en beperkingengebied voor radarbescherming. Evt sloop woningen, bijv. de woningen langs de Tessingawei in Jelsum, om ruimte te maken voor baanverlenging. Zie fragment kaartje hieronder en er vanuit gaande dat de baanverlenging op het grondgebied van de gemeente Leeuwarden al plaatsvinden. Defensie wil graag inrichtingen binnen 1 gemeentegrens houden. Of door verschuiving van de 65/60 Ke contour, waar hoe dan ook geen woningen meer mogen staan. Aanvullende isolatie voor andere woningen in de 55/40 Ke zone. E.e.a. nog los van de hinder in bij verblijf in de buitenruimte, gevaar acute gehoorschade.

De huidige 35 Ke-contour (geel) voor beide banen staat hieronder weergegeven. Een nieuwe contour is nog niet te duiden. Dat is ook afhankelijk van de toename vliegbewegingen op de verlengde baan. De huidige korte baan wordt nu nauwelijks gebruikt voor de F35. Naarmate de baan verlengd zal worden, schuift ook de contour op in de richting van de blauwe pijl. Dat geldt ook voor het rode vlakken, >60 Ke, daar binnen mogen geen woningen meer aanwezig zijn. De Tessingawei ligt nu net buiten het rode gebied. Op deze schaal kunnen wij de beschikbare kaartlagen helaas niet over elkaar leggen.

Gevolgen voor bekende en wat minder bekende ruimtelijke plannen en ontwikkelingen, werkgelegenheid.

Samen met team Plannen en Vergunningen (DOK) en sector GEB wordt geïnventariseerd welke al bekende en minder bekende plannen en ideeën, als alles door zou gaan, hinder kunnen gaan ondervinden van de beoogde plannen van Defensie. Het gaat dan om het gebied rond Stiens en Leeuwarden Noord, maar ook Spoordok kan er hinder van ondervinden als daar hoge bebouwing wordt geprojecteerd. Uitbreiding van activiteiten op en rond de basis kan uiteraard ook zorgen voor economische groei/werkgelegenheid. Ook een aandachtspunt is wat Defensie kan bieden als compensatie, vergroening oid, als deze plannen wel doorgaan. Alhoewel dat nu waarschijnlijk nog aan de vroege kant is.

Afstemming met andere bestuursorganen

Provincie Fryslân en de gemeenten Waadhoeke en Tytsjerksteradiel hebben na afloop van de informatiebijeenkomst op 19-12 aangegeven graag afstemming te willen over in te dienen zienswijzen. Overleg daarover moet nog plaatsvinden. Het initiatief daartoe hoeft niet persé van Leeuwarden te komen. De tijd om te reageren is echter kort,

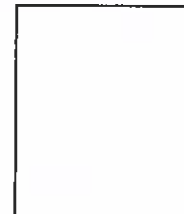
TE BESPREKEN PUNTEN

Hoe wil Leeuwarden zich bestuurlijk opstellen in deze ontwikkeling? Voorstel om constructief in te zetten op de beoogde ontwikkelingen, echter met een oproep de omwonenden zo goed mogelijk te beschermen tegen de gevolgen.

TYPE BEHANDELING

Bespreken

TE VOLGEN PROCEDURE/TIJDSCHEMA

OPLEGGER portefeuille-overleg Gebiedsontwikkeling

Opsteller: [REDACTED]
Telefoonnummer: [REDACTED]
Datum vergadering: 23-1-2024 (of gewoon tussendoor)

ONDERWERP

Zienswijze naar aanleiding van Notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

HAMERSTUK / BESPREEKPUNT

Bespreekpunt. Het onderwerp is op 8 januari jl. globaal in het PO besproken om de richting te bepalen.

KORTE SAMENVATTING

De internationale veiligheidssituatie is veranderd. De vrede in Noordwest Europa komt onder druk. Defensie krijgt daarom meer materieel, meer mensen en heeft meer ruimte nodig om te oefenen. Dat kan niet alleen in het buitenland, maar moet ook in Nederland. Daarvoor is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) ontwikkeld. Het programma voorziet in een ruime afweging van alle behoeftes van Defensie in relatie tot beoogde locaties in het hele land. Daarbij wordt ook naar Fryslân gekeken. Vliegbasis Leeuwarden speelt daar ook een rol bij. Hieronder wordt uitgewerkt wat er kan gaan veranderen.

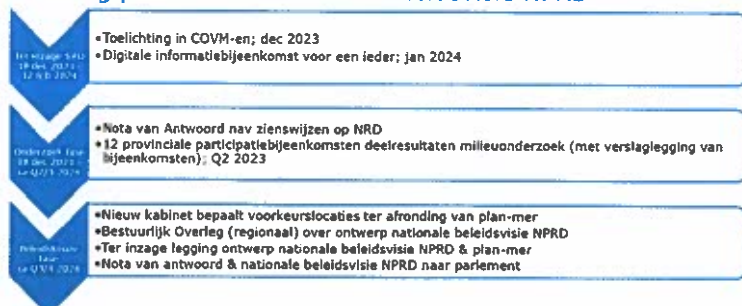
NPRD en proces

Het proces is gestart met een Notitie Reikwijdte en Detail (NRD) ten behoeve van de plan-milieueffectrapportage die bij het programma wordt gemaakt. Het programma richt zich op 31 lokale behoeftes en 13 bovenregionale behoeftes variërend van een nieuwe kazerne, munitie-opslagcomplexen, baanverlenging op vliegbasis Leeuwarden, meer vliegbewegingen, havencapaciteit tot oefengebied voor o.a. amfibische landingen. Voor de boven regionale behoeftes worden meerdere locaties onderzocht. Hier onder staat uitgewerkt wat voor de vliegbasis Leeuwarden wordt onderzocht. Het NPRD moet leiden tot een afweging van voorkeurslocaties waarop de regering eind 2024 kan besluiten. Daarna volgen afzonderlijke procedures om de concrete ontwikkelingen uit het NPRD mogelijk te maken. Voor Leeuwarden zijn dat een nieuw luchthavenbesluit, wijziging van het omgevingsplan en aanpassing van vergunningen.

Uitgebreide informatie over het NPRD staat op <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie>

Het NPRD is door de staatssecretaris van Defensie aangekondigd tijdens het bestuurlijk overleg op 4 december 2023 op het provinciehuis. Op 19 december 2023 heeft Defensie het programma toegelicht tijdens een informatiebijeenkomst voor leden van de COVM Leeuwarden. Zienswijzen kunnen worden ingediend tot 12 februari 2024. Het proces in schema staat hieronder.

Planning plan-mer & nationale beleidsvisie NPRD

Vliegbasis Leeuwarden

Voor de vliegbasis Leeuwarden heeft Defensie de volgende wensen.

-Toename gebruik jachtvliegcapaciteit.

Meer vliegbewegingen door eigen vliegtuigen en vliegtuigen van bondgenoten. Dit is een bovenregionale behoefte en wordt daarom landelijk voor meerdere locaties onderzocht.

Om dit voor vliegbasis Leeuwarden mogelijk te maken is uitbreiding van de geluidruimte nodig. Dat betekent een uitbreiding en verschuiving van de Ke-zones. Het leidt tot meer geluidhinder voor omwonenden en beperkingen voor het ruimtegebruik. Ook zijn aanvullende (isolatie)maatregelen nodig voor woningen en andere geluidgevoelige bouwwerken in verband met een te hoge geluidsbelasting.

- Verlenging korte baan tot volwaardige start/landingsbaan

Dit is een lokale behoefte. Daarvoor is een verruiming van de Ke-zone nodig. Het leidt tot meer geluidhinder, waardoor mogelijke sloop van bestaande woningen, en beperkingen voor het ruimtegebruik, waaronder beperkingen in de bouwhoogte van nieuwbouw.

- Meer geluidruimte voor het proefdraaien van straalmotoren na onderhoud Dit is nodig voor de eigen vliegtuigen van de luchtmacht, maar ook voor vliegtuigen van bondgenoten. Dit is een lokale behoefte. Een wijziging van de zone industrielawaai is daarvoor nodig. Het leidt tot meer geluidhinder en beperkingen in het ruimtegebruik voor geluidgevoelige bouwwerken.

- Vergroten en juridisch borgen beperkingen gebied

In verband met vliegveiligheid en het voorkomen van radarverstoring komt er een zone van 15 kilometer rond de basis met een beperking in de bouwhoogte. Dit is een lokale behoefte. Hierdoor worden ruimtelijke ontwikkelingen die hoger zijn dan 150 meter beperkt.

Mogelijke zienswijzen

In deze fase gaat het om voornemens die op haalbaarheid worden onderzocht. Het detailniveau is nog erg laag en daardoor is het lastig om inhoudelijke zienswijzen te formuleren. Toch is duidelijk dat als deze ontwikkelingen doorgaan, dat negatieve gevolgen zal hebben voor het gebied rond de vliegbasis en de omwonenden. Daarom wordt voorgesteld nu al in deze vroege fase zienswijzen kenbaar te maken. De zienswijzen zijn verwoord in de bijgevoegde conceptbrief. Mbt het vergroten en juridisch borgen van het beperkingengebied moet worden opgemerkt dat dit wel in de zienswijze is verwerkt, maar dat het effect op de gemeenten waarschijnlijk minimaal is. Er worden hier naar verwachting geen bouwwerken hoger dan 150 meter gebouwd. De vraag is of dit punt dus in de zienswijze moet staan dan wel dat het er uit kan.

Er is een verzoek binnen gekomen van Billybirds uit Volkell om bij de in te dienen zienswijzen een alternatief van vliegen vanaf vliegdekschepen aan Defensie mee te geven. Of dit een passend alternatief is, kunnen wij niet beoordelen. Defensie kan die afweging zelf maken als Billybirds haar suggestie zelf kenbaar maakt bij Defensie.

Afstemming met andere bestuursorganen

Op 19 januari a.s. heeft ambtelijk afstemming plaats gevonden met de provincie Fryslân en de gemeenten Waadhoeke, Tytsjerksteradiel, Dantumadiel en Noardeast Fryslân. Tijdens PO volgt een mondelinge terugkoppeling van dat overleg.

ADVIES

-Zienswijzen in te dienen middels bijgaande conceptbrief.

-Het verzoek van Billybirds af te wijzen om bij de zienswijze het alternatief van een vliegdekschepen mee te geven.

INTERNE AFSTEMMING

Collega's van GEB en Plannen en Vergunningen zijn betrokken bij het beoordelen van de beoogde plannen van het ministerie van Defensie en de mogelijke gevolgen voor de gemeente. Zij zijn ook betrokken bij het opstellen van de brief met zienswijzen.

TE VOLGEN PROCEDURE/TIJDSCHEMA

De brief met zienswijzen kan na het PO op route voor de collegevergadering van 6 februari a.s. De zienswijzen moeten voor 12 februari a.s bij het ministerie van Defensie zijn ingediend.

Collegevoorstel

zienswijzen Nationaal Programma Ruimte voor Defensie
Zaaknummer: 2024-006351

Aanleiding en context

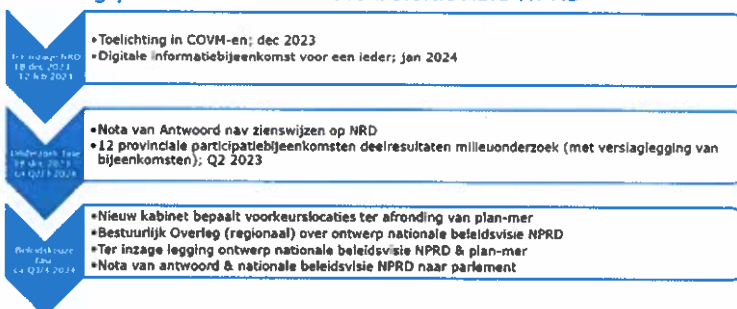
De internationale veiligheidssituatie is veranderd. De vrede in Noordwest Europa komt onder druk. Defensie krijgt daarom meer materieel, meer mensen en heeft meer ruimte nodig om te oefenen. Dat kan niet alleen in het buitenland, maar moet ook in Nederland. Daarvoor is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) ontwikkeld. Het programma voorziet een ruime afweging van alle behoeftes van Defensie in relatie tot beoogde locaties in het hele land. Daarbij wordt ook naar Fryslân gekeken. Vliegbasis Leeuwarden speelt daar ook een rol bij. Hieronder wordt uitgewerkt wat er kan gaan veranderen.

NPRD en proces

Het proces is gestart met een Notitie Reikwijdte en Detail (NRD) ten behoeve van de plan-milieueffectrapportage die bij het programma wordt gemaakt. Het programma richt zich op 31 lokale behoeftes en 13 bovenregionale behoeftes variërend van een nieuwe kazerne, munitie-opslagcomplexen, baanverlenging op vliegbasis Leeuwarden, meer vliegbewegingen, havencapaciteit tot oefengebied voor o.a. amfibische landingen. Voor de boven regionale behoeftes worden meerdere locaties onderzocht. Hier onder staat uitgewerkt wat voor de vliegbasis Leeuwarden wordt onderzocht. Het NPRD moet leiden tot een afweging van voorkeurslocaties waarop de regering eind 2024 kan besluiten. Daarna volgen afzonderlijke procedures om de ontwikkelingen concreet mogelijk te maken. Voor Leeuwarden zijn dat een nieuw luchthavenbesluit, wijziging van het omgevingsplan en aanpassing van vergunningen. Uitgebreide informatie over het NPRD staat op <https://www.defensie.nl/onderwerpen/ruimte-voor-defensie>

Het NPRD is door de staatssecretaris van Defensie aangekondigd tijdens het bestuurlijk overleg op 4-12 jl op het provinciehuis. Op 19-12 heeft Defensie het programma toegelicht tijdens een informatiebijeenkomst voor leden van de COVM Leeuwarden. Zienswijzen kunnen worden ingediend tot 12 februari 2024. Het proces in schema hieronder.

Planning plan-mer & nationale beleidsvisie NPRD

Vliegbasis Leeuwarden

Voor de vliegbasis Leeuwarden heeft Defensie de volgende wensen.

-Toename gebruik jachtvliegcapaciteit.

Meer vliegbewegingen door eigen vliegtuigen en vliegtuigen van bondgenoten. Dit is een bovenregionale behoefte en wordt daarom landelijk voor meerdere locaties onderzocht.

Om het voor vliegbasis Leeuwarden mogelijk te maken is uitbreiding van de geluidruimte nodig. Dat betekent een verruiming van de Ke-zone. Het leidt tot meer geluidhinder voor omwonenden en beperkingen voor het ruimtegebruik.

- Verlenging korte baan tot volwaardige start/landingsbaan.

Dit is een lokale behoefte. Daar is een verruiming van de Ke-zone nodig. Het leidt tot meer geluidhinder en beperkingen voor het ruimtegebruik.

- Meer geluidruimte voor het proefdraaien van straalmotoren na onderhoud,

Dit is nodig voor de eigen vliegtuigen van de luchtmacht, maar ook voor vliegtuigen van bondgenoten. Dit is een lokale behoefte. Een wijziging van de zone industrielawaai is daarvoor nodig. Het leidt tot meer geluidhinder en beperkingen ruimtegebruik

- Vergroten en juridisch borgen beperkingen gebied

In verband met voorkoming radarverstoring en vliegveiligheid, 15 km rond de basis met een bouwhoogte beperking tot 150 meter. Dit is een lokale behoefte. Het leidt tot beperkingen in de fysieke ruimte.

Zienswijzen

In deze fase gaat het nog om voornemens die op haalbaarheid worden onderzocht. Het detailniveau is nog erg laag en daardoor is het lastig om inhoudelijke zienswijzen te formuleren. Toch is wel duidelijk dat als deze ontwikkelingen doorgaan, er negatieve gevolgen zullen zijn voor het gebied rond de vliegbasis en de omwonenden. Daarom wordt voorgesteld nu al in deze vroege fase zienswijzen kenbaar te maken. De zienswijzen zijn verwoord in de bijgevoegde conceptbrief.

Argumenten en alternatieven

De beoogde uitbreidingen voor de vliegbasis Leeuwarden zal negatieve gevolgen mee brengen voor de omwonenden en het gebruik van de omgeving. Het is wenselijk zienswijzen vroegtijdig kenbaar te maken.

Kanttelingen en risico's

nvt

Financiën

Nvt

Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en Duurzaamheid Ministerie van
Defensie
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Onderwerp **Zienswijzen Nationaal Programma Ruimte voor Defensie**
Uw kenmerk
Ons kenmerk **2024-006351**
Dienst **Fysiek Domein**
Sector **Duurzame Omgevingskwaliteit**
Contact **14 058**
WhatsApp
Bijlagen
Datum **6 februari 2024**

Geachte heer/mevrouw,

In het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie geeft u aan dat de krijgsmacht behoefte heeft aan meer ruimte voor oefeningen, gebouwen en materieelopslag. Uw behoefte komt voort uit het veranderende wereldbeeld. De taken van de krijgsmacht nemen toe.

Vliegbasis Leeuwarden

Voor de vliegbasis Leeuwarden geeft u in het programma aan dat er behoefte is aan:

- toename gebruik jachtvliegcapaciteit door eigen vliegtuigen of vliegtuigen van bondgenoten;
- verlenging korte baan tot een volwaardige start/landingsbaan;
- meer geluidruimte voor het proefdraaien van straalmotoren na onderhoud;
- vergroten en juridisch borgen van het beperkingengebied ten behoeve van de vliegveiligheid en het voorkomen van radarverstoring.

Zienswijze

Wij begrijpen de behoefte van de krijgsmacht. Nationale veiligheid van bondgenoten is belangrijk. Wij zien met u het wereldbeeld veranderen. De lange vrede in Europa is helaas verstoord. De druk op de NAVO-grenzen wordt groter. Wij begrijpen dat realisatie van alle wensen en behoeften van Defensie gevolgen zal hebben voor de fysieke ruimte in Nederland.

De Koninklijke Luchtmacht is met vliegbasis Leeuwarden binnen onze gemeente nadrukkelijk aanwezig. De basis zorgt voor werkgelegenheid, op de basis zelf en bij toeleverende lokale bedrijven. De bijdrage aan de lokale economie waarderen wij. De contacten tussen Defensie en ons bestuur zijn goed en constructief.

Daar staat tegenover dat er ook hinder is voor de omgeving en omwonenden door de aanwezigheid en de activiteiten van de vliegbasis. Wij vernemen graag van u in hoeverre door de uitvoering van de plannen de hinder toeneemt en welke maatregelen u voorstelt om de hinder te beperken. Hieronder geven wij onze zienswijzen op de mogelijke gevolgen voor de gemeente Leeuwarden en omwonenden van de vliegbasis Leeuwarden.

Geluid- en geurhinder

Omwonenden in de stad en dorpen rond de vliegbasis ondervinden bijna dagelijks geluidhinder. De hinder is door de hoge geluidproductie van de F35 de afgelopen jaren toegenomen. Inwoners van de dorpen Jelsum en Koarnjum ondervinden, zoals bij u bekend, ook geur- en stofhinder (kerosinedamp en roetdeeltjes) van de straaljagers door de start en landingen als ook van het taxiën en stationair draaien op de basis. Tijdens starts en landingen komen in de directe omgeving van met name de huidige primaire baan zulke hoge geluid-niveaus voor dat er risico is voor directe gehoorschade bij omwonenden en passanten.

Sinds 1982 is de vaste lijn van Defensie dat de wettelijke geluidscontouren rondom vliegbasis Leeuwarden niet vergroot zullen worden. Dit is herhaald bij de aanschaf van de F35. Toenmalig minister Hennis van Defensie heeft in het Notaoverleg van 6 november 2013 in de Tweede Kamer gezegd:

"Wij zullen ons nu, maar zeer zeker ook in de toekomst houden aan de geldende geluidsnormen; ze worden dus niet opgerekt omdat dit de minister van Defensie beter uit zou komen. De geluidscontouren worden niet vergroot en van overschrijding zal geen sprake zijn. Dat is een hard uitgangspunt geweest bij het kabinetsbesluit".

De huidige geluidscontouren geven een zekerheid die omwonenden nodig hebben.

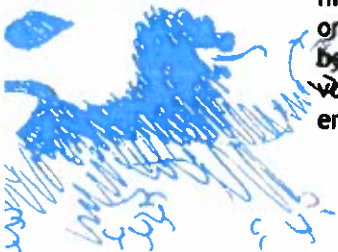
De dorpen binnen de 35 Ke-zone hebben beperkingen voor nieuwbouw van woningen. Ook hebben grote delen van de stad Leeuwarden en de dorpen bij de basis te maken met beperkingen van bouwhoogtes. Dit beperkt de voor de toekomst beoogde ontwikkelcapaciteit.

Toename gebruik jachtvliegcapaciteit

Aan te nemen valt dat de toename van het aantal vliegbewegingen zal leiden tot meer geluidhinder en andere overlast voor omwonenden. De benodigde uitbreiding en verschuiving van de Ke-zones leidt tot meer beperkingen van het ruimtegebruik. Onder de Omgevingswet moet rekening worden gehouden met cumulatie van meerdere geluidbronnen, onder andere wegverkeerslawaai. Dit betekent dat door wijziging van de Ke-zones meer geluidgevoelige bouwwerken een te hoge geluidbelasting zullen krijgen en aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld extra isolatie) noodzakelijk zijn.

Verlenging korte baan tot volwaardige start/landingsbaan

Door verandering van de Ke-zone langs de baan ontstaan daar meer beperkingen voor het ruimtegebruik. Er zal meer geluidhinder en andere overlast ontstaan voor omwonenden in de buurt van de te verlengen baan, vergelijkbaar met de hinder van de huidige primaire baan. Wij verzoeken u de gevolgen voor de omliggende woningen zorgvuldige en duidelijk in kaart te brengen en de bewoners daar vroeg bij te betrekken. Verlenging van de korte baan zorgt ook voor meer beperkingen in de bouwhoogte van nieuwbouw in de stad Leeuwarden en de dorpen nabij de vliegbasis.

Meer geluidruimte voor het proefdraaien van straalmotoren na onderhoud

Meer geluidruimte leidt tot verruiming van het geluidaandachtsgebied rond de vliegbasis (de huidige zone industrielawaai, op grond van de voormalige Wet geluidhinder). Dit leidt tot meer geluidhinder en er ontstaan extra beperkingen in het ruimtegebruik voor geluidgevoelige bouwwerken.

Vergroten en juridisch borgen beperkingen gebied

In verband met vliegveiligheid en het voorkomen van radarverstoring komt er een zone van 15 kilometer rond de basis met een beperking in de bouwhoogte. Hierdoor worden ruimtelijke ontwikkelingen die hoger zijn dan 150 meter beperkt.

Potentiële belemmering voor de Lelylijn

Het beoogde programma op of direct nabij grondgebied van de gemeente Leeuwarden kan - zoals hiervoor aangegeven - aanzienlijke consequenties hebben voor de gemeente Leeuwarden en haar inwoners. Maar beoogde ontwikkelingen elders (in de provincie Fryslân) kunnen ook van invloed zijn op de ontwikkeling van onze gemeente.

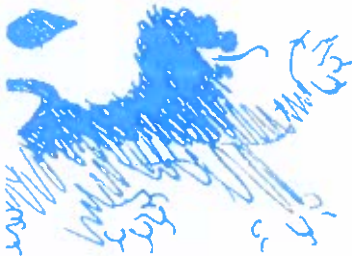
Zo is in het programma ook een uitbreiding van de Militaire Apotheek in Heerenveen voorzien. De apotheek ligt naast de spoorlijn Leeuwarden - Zwolle; uitbreiding daarvan kan van invloed zijn op de mogelijke tracés voor de Lelylijn in het algemeen en voor de voorziene boog bij Heerenveen in het bijzonder. Deze boog is essentieel voor een directe en overstapvrije doortrekking van de Lelylijn naar Leeuwarden.

Het is essentieel dat de voorgestane uitbreiding van de Militaire Apotheek deze directe aansluiting van eindstation Leeuwarden op de Lelylijn niet onmogelijk maakt of ernstig belemmert.

Aandachtspunten

Wij maken via deze weg onze aandachtspunten kenbaar. Als alle beoogde plannen voor vliegbasis Leeuwarden doorgaan vragen wij:

- de genoemde onderwerpen en gevolgen zorgvuldig in kaart te brengen en af te wegen.
- naast de formele procedure speciale aandacht voor zorgvuldig overleg met omwonenden en betrokkenen.
- aandacht, zorg en zo nodig compensatie voor omwonenden.
- snelle (aanvullende) isolatie voor woningen waar dat nodig voor zal zijn, in ieder geval voordat de beoogde baanverlenging en toename van vliegbewegingen daadwerkelijk invulling krijgen. Tevens verzoeken wij u daarbij niet alleen te kijken naar de geluidwering in relatie tot de Ke-jaarbelasting, maar ook naar de daadwerkelijke maximale geluidsniveaus in woningen. Dat is de hinder die de omwonenden daadwerkelijk binnen ondergaan en beleven.
- overleg met u over gevolgen voor bestaande ruimtelijke plannen en voorziene ontwikkelingen.
- aandacht voor hogere bouw mogelijkheden in de gemeente Leeuwarden. Er ligt een grote opgave voor onder meer woningbouw. Uitbreidingslocaties zijn steeds minder aanwezig wat betekent dat de bestaande ruimte optimaal moet worden benut. Hoogbouw wordt steeds meer noodzakelijk om de opgave in te vullen.

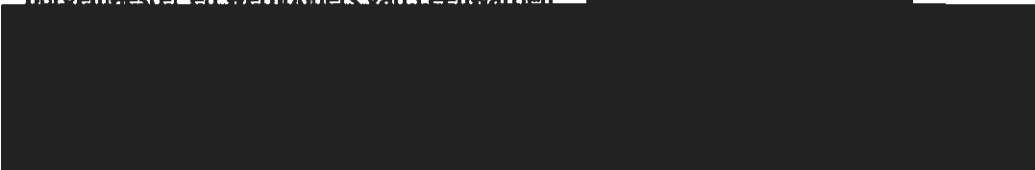

- Bij verdere planvorming en eventuele realisatie rekening te houden met duurzame energieopwekking, bevordering van biodiversiteit en het circulair toepassen van materialen.

Uiteraard lichten wij onze zienswijzen graag toe in een overleg met u.

Hoogachtend,

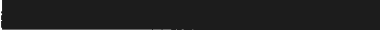

burgemeester en wethouders van Leeuwarden

burgemeester

secretaris

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Afdeling Vergunning en Handhaving
DGNVLG / 21104613
Postbus 40225
8004 DE ZWOLLE

Onderwerp **zienswijze ontwerpbeschikking Wnb Vliegbasis Leeuwarden**
Uw kenmerk **DGNVLG / 21104613**
Oms kenmerk **2021-002890**
Dienst **Fysiek Domein**
Sector **Duurzame Omgevingskwaliteit**
Contact
WhatsApp
Bijlagen
Datum **3 juni 2021**

Geachte mevrouw, heer,

Op 30 september 2020 heeft het Ministerie van Defensie een aanvraag voor een vergunning Wet natuurbeheer ingediend voor de vliegbasis Leeuwarden. De aanvraag omvat zowel de luchtgebonden als de grondgebonden activiteiten van de vliegbasis Leeuwarden. Op 27 april 2021 heeft u een ontwerpbeschikking afgegeven. Met deze brief maken wij onze zienswijze kenbaar op die ontwerpbeschikking.

U gaat in de ontwerpbeschikking uit dat de referentiesituatie wordt bepaald door de geluidruimte van de vliegbasis die is verwerkt in het luchthavenbesluit en de omgevingsvergunning milieu uit 2001. Wij volgen dat niet.

De geluidruimte, begrensd door Ke-contouren of de zone industrielawaai, geeft ruimte voor vliegbewegingen en geluidproducerende activiteiten op de grond. Geluidruimte is echter wat anders dan emissieruimte door verbrandingsmotoren. Daar is ons inziens geen verband tussen. De beschikbare geluidruimte kan met veel vliegbewegingen met weinig geluid worden ingevuld. Andersom kan dat ook met weinig vliegbewegingen met veel geluid. Geluidproductie van vliegtuigen zegt helemaal niets over de uitstoot van verbrandingsgassen van die vliegtuigen. Dat is ook afhankelijk van type vliegtuig, motorvermogen en snelheid, vliegcondities en belading. Bij militair vliegverkeer geeft dat grotere variaties dan bij burgerluchtvaart. Ook zijn ons inziens de aantallen vliegtuigen die nu en in de toekomst gestationeerd zijn op de vliegbasis Leeuwarden nu anders dan voorheen. Voor de grondgebonden activiteiten wijzen wij er op dat elektromotoren bijvoorbeeld wel geluid produceren, maar geen stikstofverbindingen emitteren.

Wij zien de emissiegegevens waarbij stikstofverbindingen vrij komen, onvoldoende terug in de bij de aanvraag gevoegde rapporten, die ook voor een deel geheim zijn waar het onder andere gaat om het aantal vliegbewegingen per

vliegtuigtype, emissiegegevens in de beoogde situatie en prestatieprofielen van vliegend materieel.

Het lijkt ons dus niet juist om de referentiesituatie van de vliegbasis af te leiden uit de lang geleden vastgestelde en formeel beschikbare geluidruimte. Wij verzoeken u daarom dringend de ontwerpbeschikking te heroverwegen en daarbij ook te kijken naar de reële emissiebehoefte van de vliegbasis in plaats van uit te gaan van een referentiesituatie. Tevens verzoeken wij u de effecten die volgen uit zo'n nieuwe beoordeling ook te betrekken op de Natura 2000 gebieden in onze gemeente, de Groote Wielen en De Alde Feanen, zowel qua habitat- als soortenbescherming. Tot slot verzoeken wij u de strengst mogelijk voorschriften te stellen ter bescherming van soorten en habitats.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met [REDACTED] van de sector Duurzame Omgevingskwaliteit.

Hoogachtend.

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,
namens de

sectormanager Duurzame Omgevingskwaliteit

